

25

ASOCIAȚIA OBȘTEASCĂ
„JURIȘTII PENTRU DREPTURILE OMULUI”

MD 2009 Chișinău, Moldova, 2, Vlaicu Pîrcălab st., off. 13, tel/fax: + (373 22) 277154, tel: + (373 22) 274161, web: www.lhr.md

Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău

Reclamant: Asociația obștească

„Juriștii pentru Drepturile Omului”

mun. Chișinău, str. V Pârcălab, 2, of. 13

tel: 022 260937, fax: 022 277154

E-mail: LHR@mtc.md

c/f 1014620001313

BC Victoriabank SA

c/b 2224117791

Pârât: Ministerul Justiției al Republicii Moldova

mun. Chișinău, str. 31 august 1989, 82

tel: 022 234795, fax: 022 23 47 97

E-mail: secretariat@justice.gov.md

alte date nu sunt cunoscute

30 octombrie 2015

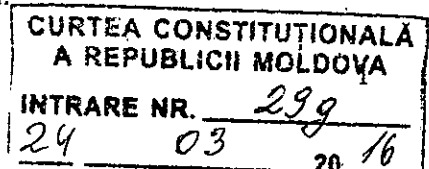
CERERE DE RIDICARE A EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

potrivit art. 12¹ a CPC RM

Onorată instanță,

La data de 02 octombrie 2015 Asociația Obștească „Juriștii pentru Dreptul Omului” a depus cererea de chemare în instanța de contencios administrativ către Ministerul Justiției privind apărarea dreptului de acces la informație, întemeiată, printre altele, pe prevederile Legii nr. 982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație.

În acțiunea sa, Asociația reclamantă contestă refuzul Ministerului Justiției de a furniza informații de interes public cu privire la condamnările Republicii Moldova de către Curtea de la Strasbourg, deținute de Agentul guvernamental.

În referința sa, Ministerul Justiției dispută dreptul Asociației reclamante să primească informația solicită, invocând natura specială a materialelor și a dosarelor în posesia Agentului guvernamental și că legislatorul le-a exclus din sfera de aplicare a dreptului accesului la informații.

Ministerul Justiției face referire la prevederile art. 10 alin. (4) Legii cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, *"Prevederile Legii nr. 982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație nu se aplică corespondenței Agentului guvernamental cu Curtea Europeană și cu alte autorități, precum și materialelor din dosarele ce se află în procedura Agentului guvernamental."*

Considerăm că prevederile art. 10 alin. (4) Legii cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015 sunt contrare prevederilor Constituției Republicii Moldova și Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale.

Argumentarea cererii

Prin efectul prevederilor art. 10 alin. (4) a Legii cu privire la Agentul guvernamental asociației reclamante i s-a îngrădit/limitat accesul la informația de interes public care nu este confidențială și secret de stat și care se conține în corespondenței Agentului guvernamental cu Curtea Europeană și cu alte autorități, precum și în materialele din dosarele ce se află în procedura Agentului guvernamental.

Reglementările din Constituția Republicii Moldova:

"Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate" [art. 1 alin. (3)];

"Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale." [art. 4 alin. (2)];

"Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sînt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal." [art. 34 alin. (1) și (2)];

"Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției." [art. 54 alin. (2)];

Reglementările din Convenția Europeană:

"Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea ... de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Executarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrîngerii sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția

sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” [art. 10 alin. (1) și (2)].

Prevederile art. 10 alin. (4) a Legii cu privire la Agentul guvernamental contravin prevederilor Constituției RM, art. 1 alin. (3), art. 4 alin. (2), art. 34 alin. (1) și (2) și art. 54 alin. (2); și, de asemenea, contravin prevederilor art. 10 din Convenția europeană, din motivele care urmează.

Sursa constituțională și convențională a cerinței liberului acces la informație, ce rezultă din prevederile și spiritul art. 32 și 34 din Constituția RM, precum și ale art. 10 din Convenție, implică aplicabilitatea prioritară a acestor dispoziții în cazul în care actele normative interne sunt insuficient de clare sau contravin acestora.

Limitarea accesului la informațiile oficiale constituie o derogare cu totul excepțională de la principiul liberului acces la informații de interes public.

Orice limitare/restrângere a dreptului de acces la informațiile de interes public pentru a fi considerată legală, conform prevederilor Constituționale și standardelor impuse de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să corespundă următoarelor condiții:

- 1) restricția trebuie să fie prevăzută expres și clar într-o lege;
- 2) restricția trebuie să urmărească unul sau mai multe scopuri prevăzute în paragraful 2 al art.10 CEDO;
- 3) trebuie să fie “necesară într-o societate democratică”, această exigență respectându-se atunci când există proporționalitate între măsurile aplicate și scopul urmărit, sau altfel spus, interesul public protejat (implică punerea în balanță pentru testare, pe de o parte, interesul public protejat și, pe de altă parte, a dreptul la libera exprimare într-o societate democratică).

Aceste condiții poartă convențional și denumirea de “triplu test”, care este o etapă obligatorie a aprecierii legitimității oricărei restrângeri a dreptului la informare. Necesitatea triplului test reiese din ideea că restricțiile nu trebuie folosite în mod abuziv (or, există o tentație foarte mare în acest sens) pentru a împiedica dezbaterea publică deschisă sau criticile ce vizează încălcările comise de autorități.

Trip-lul test se aplică la orice ingerință (cu alte cuvinte, „formalitate”, „condiție”, „restricție” sau „sanționare”). În cazul în care se stabilește că toate cele trei exigențe sunt satisfăcute, amestecul statului va fi considerat legitim, iar sarcina de a aduce dovezi că toate cele trei condiții sunt îndeplinite revine statului. Dacă se stabilește că statul nu reușește să prezinte dovezi cu privire la respectarea uneia din cele trei condiții, se constată că ingerința respectivă a fost nejustificată și, prin urmare, că libertatea de informare a fost violată. „Ingerința statului” trebuie să fie interpretată ca orice altă formă de ingerință din partea oricărei autorități care exercită puterea și obligațiile publice sau care se află în serviciul public.

În speță, îngrădirea accesului la informație instituită prin prevederile art. 10 alin. (4) a Legii cu privire la Agentul guvernamental nu satisface exigențele prevăzute de Constituția RM și Convenția Europeană, deoarece nu urmărește vreun scop legitim și nu este necesară în societate democratică.

Sesizarea Curții Constituționale

Potrivit art. 12¹ Cod de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Excepția de neconstituționalitate constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului persoanei, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor normative.

Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Iar potrivit art. 135 din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Având în vedere că controlul constituționalității legilor ține de competența exclusivă a Curții Constituționale a Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 12¹ a CPC RM, **solicităm:**

1. Admiterea prezentei cereri;
2. Emiterea încheierii de:
 - 2.1 ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 alin. (4) Legii cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015;
 - 2.2 sesizare a Curții Constituționale a Republicii Moldova prin intermediul Curții Supreme de Justiție, referitor la excepția de neconstituționalitate indicată în pct. 2.1;
 - 2.3 suspendare a procedurii de examinare a pricinii în cauza de contencios administrativ referitor la Acțiunea Asociației reclamante, până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională referitor la sesizarea înaintată conform pct. 2.2 de mai sus;
 - 2.4 expedierea dosarului în adresa Curții Supreme de Justiție și informarea asociației reclamante despre ședința Curții Constituționale.

Vitalie ZAMA

reprezentantul asociației obștești „Juriștii pentru Drepturile Omului”

ÎNCHEIERE

21 martie 2016

mun. Chișinău

Judecătoria Buiucani mun. Chișinău
Completul de judecată compus din
Președintele ședinței, judecător
Grefier

Ciprian Valah
Irina Guțu

examinând în ședință judiciară publică cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate solicitată de reclamantul Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” în cauza civilă la acțiunea înaintată de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului de acces la informație, obligarea furnizării informației și încasarea cheltuielilor de judecată,

a constatat:

La 02.10.2015, reclamantul Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” a înaintat acțiune împotriva pârâtului Ministerul Justiției privind constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată prin cererea din 13.08.2015, obligarea pârâtului să furnizeze informația solicitată prin această cerere și încasarea cheltuielilor de judecată.

La 30.10.2015, reprezentantul Asociației Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului”, avocatul Zama Vitalie, a înaintat o cerere prin care a solicitat emiterea unei încheieri privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 alin. (4) Legii cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30.07.2015; sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova prin intermediul Curții Supreme de Justiție, referitor la excepția de neconstituționalitate indicată; suspendarea examinării pricinii civile până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională referitor la sesizarea înaintată; expedierea dosarului în adresa Curții Supreme de Justiție și informarea reclamantului despre ședința Curții Constituționale.

În motivarea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, reprezentantul reclamantului a invocat faptul că sursa constituțională și convențională a cerinței liberului acces la informație, ce rezultă din prevederile art.32 și 34 din Constituția RM, precum și art.10 CEDO, implică aplicabilitatea prioritară a acestor dispoziții în cazul în care actele normative interne sunt insuficient de clare sau contravin acestora.

A menționat, că limitarea accesului la informațiile oficiale constituie o derogare cu totul excepțională de la principiul liberului acces la informații de interes public. Orice limitare/restrângere a dreptului de acces la informațiile de interes public pentru a fi considerată legală, conform prevederilor Constituționale și standardelor impuse de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să corespundă următoarelor condiții: restricția trebuie să fie prevăzută expres și clar într-o lege; restricția trebuie să urmărească unul sau mai multe scopuri prevăzute în paragraful 2 al art.10 CEDO; trebuie să fie „necesară într-o societate democratică”, această exigență respectându-se atunci când există proporționalitate între măsurile aplicate și scopul urmărit, sau altfel spus. interesul public protejat (implică punerea în balanță pentru testare, pe de o parte, interesul public protejat și, pe de altă parte, dreptul la libera exprimare într-o societate democratică).

A relevat, că aceste condiții poartă convențional și denumirea de „triplu test”, care este o etapă obligatorie a aprecierii legitimității oricărei restrângeri a dreptului la informare. Necesitatea triplului test reiese din ideea că restricțiile nu trebuie folosite în mod abuziv pentru a împiedica dezbaterea publică deschisă sau criticile ce vizează încălcările comise de autorități. Triplul test se aplică la orice ingerință (cu alte cuvinte, „formalitate”, „condiție”, „restricție” sau „sanționare”). În cazul în care se stabilește că toate cele trei exigențe sunt satisfăcute, amestecul statului va fi considerat legitim, iar sarcina de a aduce dovezi că toate cele trei condiții sunt îndeplinite revine statului. Dacă se stabilește că statul nu reușește să prezinte dovezi cu privire la respectarea uneia din cele trei condiții, se constată că ingerința respectivă a fost nejustificată și că libertatea de informare a fost violată. „Ingerința statului” trebuie să fie interpretată ca orice altă formă de ingerință din partea oricărei autorități ce exercită puterea și obligațiile publice sau care se află în serviciul public.

A precizat, în speță, că îngrădirea accesului la informație instituită prin prevederile art.10 alin.(4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nu satisface exigențele prevăzute de Constituția RM și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, deoarece nu urmărește vreun scop legitim și nu este necesară într-o societate democratică.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10.11.2015, s-a respins cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate solicitată de reclamant în cauza civilă indicată supra.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 18.11.2015, s-a admis cererea de recuzare înaintată judecătorului Hadîrcă Victoria de către reclamant în cauza civilă indicată supra.

Prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), cauza a fost repartizată aleatoriu judecătorului Ciprian Valah.

La 18.01.2016, în ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului”, avocatul Zama Vitalie, a solicitat să fie admisă cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate. A menționat, că pârâtul în apărarea poziției sale procesuale în referință a invocat precum că în temeiul art.10 alin.(4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental, materialele și corespondența deținută de către Agent este exceptată de acțiunea Legii cu privire la accesul la informație, pe când Constituția RM și CEDO instituie obligația ca derogările să fie justificate conform triplului test.

A menționat, că îngrădirea accesului la informație instituită prin prevederile art.10 alin.(4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental, nu satisface exigențele CEDO, iar potrivit art.121 CPC, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale. Potrivit art.10 alin.(4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental, rezultă că legiuitorul a exclus din sfera de aplicare a accesului la informație acest articol, respectiv materialele și corespondența deținută de Agentul guvernamental. Având în vedere că instituția Curții Constituționale este unica autoritate de jurisdicție constituțională care exercită controlul constituționalității legilor, consideră că urmează a fi ridicată excepția de neconstituționalitate și sesizată Curtea Constituțională, cu suspendată examinarea pricinii.

Reprezentantul pârâtului Ministerul Justiției, Constantin Cachița, în ședința de judecată a indicat că la 10.11.2015 Judecătoria Buiucani mun. Chișinău s-a expus asupra acestui demers înaintat de reclamant, încheierea respectivă nu a fost casată și a menționat că o înaintare repetată a demersului este neîntemeiată, urmând să fie respins.

Audiind participanții la proces, examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate solicitată de către reclamant în prezenta cauză, instanța de judecată consideră că este întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform art.203 CPC, cererile și demersurile participanților la proces în problema judecării pricinii se soluționează prin încheiere judecătorească, după ascultarea opiniilor celorlalți participanți la proces. Respingerea cererii sau a demersului nu decade persoana interesată din dreptul de a le înainta din nou pe parcursul dezbaterilor judiciare.

Potrivit art.12¹ alin.(1) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

Prin hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), Curtea a hotărât că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională.

Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția RM a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de

către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Conform art.260 alin.(1), lit.e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.

Potrivit art.263 CPC, în toate cazurile de suspendare a procesului, instanța pronunță o încheiere, care poate fi atacată separat cu recurs. Recursul se poate declara, atât cât durează suspendarea procesului, împotriva încheierii prin care s-a dispus suspendarea, precum și împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de repunere pe rol a pricinii.

Excepția de neconstituționalitate este procedura prin intermediul căreia judecătorul poate recurge atunci când există dubii asupra constituționalității unei norme legale, iar partea în proces poate iniția această procedură în baza unui demers motivat, depus în instanță, în care expune împrejurările pe care își întemeiază cerințele, actele și datele sesizării.

Astfel, instanța de judecată constată că în cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate reclamantul a invocat că îngrădirea accesului la informație instituită prin dispozițiile art.10 alin.(4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015, contravine art.art: 1 alin.(3), 4 alin.(2), 34 alin.(1) și (2), 54 alin.(2) din Constituția RM și art.10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și nu satisfac exigențele prevăzute în Legea fundamentală a Republicii Moldova și Convenția Europeană, deoarece nu urmăresc un scop legitim și nu sunt necesare într-o societate democratică.

Reieșind din prevederile art.203 alin.(2) CPC, care stabilește că respingerea cererii sau a demersului nu decade persoana interesată din dreptul de a le înainta din nou pe parcursul dezbaterilor judiciare și constatând că reclamantul a respectat exigențele din hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, instanța de judecată ajunge la concluzia că cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate este întemeiată și urmează a fi admisă.

Instanța de judecată reține, că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate urmează a fi prezentată Curții Constituționale împreună cu dosarul cauzei, iar procedura de examinare a pricinii se suspendă din momentul emiterii prezentei încheieri și până la adoptarea hotărârii de Curtea Constituțională.

În conformitate cu art.art: 260 alin.(1) lit.e), 269, 270, 423 alin.(2) CPC, instanța de judecată -

d i s p u n e:

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate solicitată de reclamantul Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului”

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, împreună cu dosarul cauzei, la acțiunea înaintată de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului de acces la informație, obligarea furnizării informației și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se suspendă procesul în prezenta cauză civilă până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Încheierea, în partea suspendării procesului, este cu drept de recurs la Curtea de Apel Chișinău, atât cât durează suspendarea procesului, prin intermediul Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău.

Președintele ședinței, judecător

C. BALAH

Ciprian Valah